Province of the EASTERN CAPE EDUCATION

Iphondo leMpuma Kapa: Isebe leMfundo
Provinsie van die Oos Kaap: Department van Onderwys
Porafensie Ya Kapa Botjahabela: Lefapha la Thuto

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT

GRAAD 12

SEPTEMBER 2024

REKENINGKUNDE V1
NASIENRIGLYN

PUNTE: 150

NASIENBEGINSELS:

1. Tensy anders getoon in die nasienriglyn, sal strafpunte vir vreemde items slegs van toepassing is indien ’n kandidaat nie punte op ’n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenalisering toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Tensy anders getoon, ken volpunte toe vir ’n korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat getoon is.
4. Indien ’n vooraansuiweringsyfer as ’n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). **LET WEL**: As syfers aangedui in die nasienriglyn vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metodepunt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of - teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar dit getoon word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Indien kandidate meer as die verlangde aantal antwoorde verskaf, ondersoek alle antwoorde tot voordeel van die kandidaat. Strafpunte kan toegeken word vir vreemde items indien kandidate volpunte vir ’n vraag gekry het (maks. -2 per vraag).
8. Waar strafpunte toegeken word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as ’n negatiewe syfer getoon word nie.
9. Waar metodepunte vir bewerking toegeken word, moet die nasiener eers die redelikheid van die antwoord ondersoek voordat die punt toegeken word.
10. Bewerking ‘beteken kontroleer bewerking’. ‘Een deel korrek’ beteken bewerking en een deel korrek.
    LET WEL: Kontroleer bewerking moet +, -, x, ÷ , soos kandidaat se berekening (indien geldig) wees, of soos per nasienriglyn.
11. Op bewerkings, moet nie punte vir bewerkings toeken waar die teller en noemer omgeruil is nie. Dit is ook van toepassing op verhoudings.
12. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat in geheel of gedeeltelik foutief is nie. Dui aan met 'n ☒.
13. Wees bedag daarop dat sommige kandidate geldige alternatiewe buite hierdie nasienriglyne kan gee. Let ook daarop dat een kommentaar verskillende aspek te kan toon.
14. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 10 bladsye.

Hosted by www.ecexams.co.za.

VRAAG 1

1.1 Bereken die waarde van die voorraad wat gesteel is.

BEWERKINGS	ANTWOORD
35 000 ✓ x 100/80 ✓	43 750 ☑ een deel korrek

3

1.2 Staat van Omvattende Inkomste vir die jaar geëindig 30 Junie 2024

Verkope (15 660 000 ✓ x 175/100 ✓) – 216 000 ✓	27 189 000	☑*
Koste van verkope	**(15 660 000)**	
Bruto wins Verkope -KVV	11 529 000	☑
Ander inkomste		
Kommissie-inkomste (626 400 + 22 500 ✓✓)	648 900	☑*
Huurinkomste (98 500 ✓ + 9 130 ✓✓)	107 630	☑*
Voorsiening vir oninbare skulde-aansuiwering (2 355 – 1 975)	380	✓☑
Bruto bedryfsinkomste		
Bedryfsuitgawes		
Salarisse en lone		
Waardevermindering		
Diverse uitgawes		
Ouditfooie (81 000 + 9 500)	90 500	✓✓
Direkteursfooie (450 000 ✓ + 562 500 ✓✓)	1 012 500	☑*
Advertensies (36 000 ✓ – 6 000 ✓)	30 000	☑*
Verlies weens diefstal (43 750 – 35 000) **OF** (35 000 x 20/80) sien 1.1	8 750	☑
Bedryfswins		
Rente-inkomste		
Wins voor rente-uitgawe		
Rente-uitgawe	**(120 100)**	
Wins voor belasting (560 000 x 100/28) **OF** (1 440 000 + 560 000)	2 000 000	☑☑
Inkomstebelasting (300 000 + 200 000 + 60 000)	(560 000)	✓✓
Netto wins na belasting (2 000 000 – 560 000) OF (560 000 x 72/28)	1 440 000	☑

*een deel korrek

29

Hosted by www.ecexams.co.za.

1.3 Staat van Finansiële Posisie soos op 30 Junie 2024

BATES		
NIE-BEDRYFSBATES		
Vaste bates		
Belegging: Vaste deposito		
BEDRYFSBATES (3 321 300 x 1,3)	4 317 690	☑*
Voorrade (2 195 550 – 43 750 ☑) sien 1.1	2 151 800	☑*
Handels- en ander ontvangbares **(495 000** + 2 800 ✓ sien Huur-inkomste – 1 975 ✓ + 9 130 ☑ sien Advertensies + 6 000 ☑ sien Kommissie inkomste + 22 500 ☑)	533 455	☑*
Kontant en kontantekwivalente balanseerende syfer	1 632 435	☑
TOTALE BATES		
EKWITEIT EN LASTE		
AANDEELHOUERSBELANG (3 000 000 x 675/100)	20 250 000	✓
Gewone aandelekapitaal	**19 650 000**	
Behoue inkomste AHB-GAK	600 000	☑
NIE-BEDRYFSLASTE	1 127 300	
Lening (1 304 000 ✓ – 176 700 ✓✓)	1 127 300	☑*
BEDRYFSLASTE bewerking	3 321 300	☑*
Handels- en ander betaalbares **(529 800** + 2 800 ✓ sien Ouditfooie + 9 500 ☑ sien Direkteursfooie + 562 500 ☑)	1 104 600	☑*
SAID: Inkomstebelasting	**60 000**	
Huidige gedeelte van die lening sien NBL	176 700	☑
Aandeelhouers vir dividende	1 980 000	✓
TOTALE EKWITEIT EN LASTE		

*een deel korrek

23

TOTALE PUNTE	**55**

Hosted by www.ecexams.co.za.

VRAAG 2

2.1 Bereken die volgende finansiële aanwysers:

2.1.1 Skuld-ekwiteitverhouding

BEWERKINGS	ANTWOORD	
1 294 000 ✓: 12 624 400 ✓	0,1 : 1 ☑ Een deel korrek	3

2.1.2 Verdienste per aandeel

BEWERKINGS	ANTWOORD	
1 022 000 ✓ / 752 000 ✓✓ x 100	135,9 sent ☑ Een deel korrek Aanvaar 136 sent	4

2.1.3 Dividenduitbetalingskoers (%)

BEWERKINGS	ANTWOORD	
(20 + 25) een punt 45 ✓ / 135,9 ☑ x 100	33,1% ☑ Een deel korrek	3

2.1.4 % opbrengs op gemiddelde aandeelhouersbelang (OOAB)

BEWERKINGS	ANTWOORD	
1 022 000 ✓ / ½ ✓ (12 624 400 ✓ + 9 319 200 ✓) x 100 10 971 800 drie punte	9,3% ☑ Een deel korrek	5

2.2 Behoue inkomste-nota

Saldo op 1 Mei 2023	**1 300 300**	
Netto wins na belasting	**1 022 000**	
Aandele teruggekoop (28 000 x 15/100) OF (32 200 - 28 000)	(4 200)	✓☑
Dividende Tussentydse + finale	(456 000)	☑
Tussentydse (1 340 000 x 0,2)	268 000	✓☑
Finale	188 000	✓
Saldo op 30 April 2024 Ondersoek bewerking van bo af, moet ATG en GAD aftrek	1 862 100	☑
		7

2.3 Verandering in handels- en ander ontvangbares

BEWERKINGS	ANTWOORD	
558 800✓✓– 426 800 ☑	(132 000) ☑ Een deel korrek Dui aan/noem uitvloei	4

Hosted by www.ecexams.co.za.

2.4 2.4.1

Belasting betaal	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**
– 438 000 ✓✓ + 32 600 ✓ – 9 900 ✓ **OF** 438 000 – 32 600 + 9 900 Twee punte een punt een punt Tekens kan omgekeer word	(415 300) ☑ Een deel korrek

5

2.4.2

Opbrengs uit die verkoop van vaste bates	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**
11 434 000 ✓ + 190 900 ✓ – 1 702 000✓ – 9 890 600 ✓ **OF** 9 890 600 + 1 702 000 – 190 900 – 11 434 000 een punt een punt een punt een punt Tekens kan omgekeer word	32 300 ☑ Een deel korrek

5

2.5

Netto verandering in kontant en kontantekwivalente	(396 500) ☑ Een deel korrek	
Kontant (saldo aan die begin van die jaar)	85 300	✓
Kontant (saldo aan die einde van die jaar) 7 800 – 319 000	(311 200)	✓✓

4

TOTALE PUNTE	**40**

Hosted by www.ecexams.co.za.

VRAAG 3

3.1

3.1.1	B ✓
3.1.2	C ✓
3.1.3	D ✓
3.1.4	A ✓

4

3.2 **Haal aan en verduidelik TWEE finansiële aanwysers wat aandui dat die maatskappy sy uitgawes meer doeltreffend bestuur.**

Finansiële aanwysers ✓ ✓ syfers en tendense ✓ ✓

- % bedryfsuitgawes op verkope het van 23,2% tot 21,6% afgeneem.
- % bedryfswins op verkope het van 19% tot 21% toegeneem.

4

3.3 **Stel strategieë voor wat die maatskappy kan gebruik om sy netto bedryfskapitaal te verbeter. Haal TWEE finansiële aanwysers aan.**

Finansiële aanwyser met syfers ✓ ✓ enige EEN strategie vir elkeen ✓✓ ✓✓

Finansiële aanwyser met syfers	Strategieë
• Vuurproefverhouding het van 1,3 : 1 tot 0,6 : 1 afgeneem	Verkoopspromosie om oortollige voorraad te verminder / meer effektiewe advertensies / verminder verkooppryse om verkope te verhoog.
• Gemiddelde debiteure invorderingsperiode het van 29 tot 42 dae toegeneem.	Bied afslag vir vroeë betalings / hef rente vir laat betaling / stuur aanmanings / oorhandig lang agterstallige rekeninge aan prokureurs vir invordering.

6

3.4 **Lewer kommentaar of die maatskappy goed gebruik maak, van lenings. Haal EEN finansiële aanwyser met syfers en tendense aan.**

Finansiële aanwyser ✓met syfers ✓ kommentaar oor hefboomfinansiering moet positiewe hefboomfinansiering en vergelyking met rente op lenings dek. ✓✓

- OOTKA het van 20,3% tot 19,8% gedaal, maar dit is steeds bo rente op lening van 13%.
- Die besigheid is positief gerat / gebruik lenings effektief.

4

Die skuld-ekwiteitverhouding van die maatskappy het van 0,8 : 1 tot 0,6 : 1 afgeneem. Noem TWEE moontlike redes wat tot hierdie verandering kon gelei het.

Enige TWEE punte ✓✓ ✓✓

- Uitreiking van nuwe aandele.
- Lening terugbetaal.

4

Hosted by www.ecexams.co.za.

3.5 **Lewer kommentaar op die dividenduitbetalingsbeleid van die maatskappy. Verskaf TWEE redes waarom die direkteure besluit het om die beleid in 2024 te verander.**

Lewer kommentaar op dividendeuitbetalingskoers (DUK) met syfers en tendense ✓✓
TWEE redes ✓✓

Kommentaar:
- DUK het toegeneem van 51% tot 103% met 52% punte / met 102%.

Redes:
- Aandeelhouers tevrede te stel (hou hulle gelukkig)
- Geen planne om besigheid uit te brei nie
- Behoue fondse is gebruik om dividende uit te betaal vir huidige jaar/put fondse uit wat gebruik kan word vir toekomstige uitbreiding

4

Verduidelik of die aandeelhouers tevrede moet wees met hul opbrengs op belegging in die maatskappy. Haal EEN finansiële aanwyser met syfers in jou verduideliking aan.

Finansiële aanwyser met tendense en syfers ✓✓ vergelyking met rente op alternatiewe belegging ✓✓

Aandeelhouers moet tevrede wees omdat:
- % opbrengs op aandeelhouersbelang (OOAB) van 11% tot 12,8% gestyg het
- OOAB is meer as rente op alternatiewe belegging van 8% / met 4,8% punte

4

Bereken die dividende wat verdien is deur jou vriend wat 40 000 aandele in die maatskappy besit op 29 Februarie 2024.

40 000 x 72/100 = 28 800 ✓☑ een punt as een deel korrek is

2

Hosted by www.ecexams.co.za.

3.6 **Die HUB wil sy 60 000 aandele op 29 Februarie 2024 aan die maatskappy terugverkoop teen 1 250 sent per aandeel. As 'n aandeelhouer in die maatskappy, hoe sal jy op hierdie besluit reageer? Verduidelik en haal EEN finansiële aanwyser aan.**

Finansiële aanwyser met syfers ✓✓ lewer kommentaar op of dit 'n billike prys was ✓✓

Finansiële aanwyser met syfers:
Terugkoopprys in vergelyking met NBW – dit is bo die NBW van 950c met 300c / 32%

OF

Terugkoopprys in vergelyking met MP – dit is bo die MP van 934c met 316c / 34%

Verduideliking:
- Die terugkoopprys is te hoog in vergelyking met NBW/MP wat as onbillik beskou kan word.
- HUB gebruik sy posisie om onregverdig by die maatskappy te baat.
- HUB plaas die maatskappy se finansies in gevaar.
- Aandele toon minder aanvraag aangesien MP minder as NBW is.

4

3.7 **Bereken die aantal aandele wat John Khan gekoop het uit die 250 000 nuwe aandele wat op 1 Februarie 2024 uitgereik is om sy meerderheidstatus te behou.**

(650 000 + 250 000 = 900 000 x 50.1%) (650 000 x 51% = 331 500)

= 450 900 ✓☑ – 331 500 ✓
= 119 400 aandele ☑ een deel korrek

4

TOTALE PUNTE	**40**

Hosted by www.ecexams.co.za.

VRAAG 4

4.1 Verduidelik waarom Nicole Bpk. die dienste van beide die interne en eksterne ouditeure benodig.

Enige EEN punt elk ✓✓ ✓✓

- Interne ouditeur: stel op/implementeer/adviseer oor interne beheerproses in ooreenstemming met eksterne ouditvereistes/ oudit finansiële state intern voor eksterne oudit. Hou toesig oor die voorbereiding van finansiële state.

- Eksterne ouditeur: spreek 'n onbevooroordeelde mening uit oor die betroubaarheid van die finansiële state / bevestig dat maatskappy finansiële state voldoen aan AARP en IFRS / verhoog vertroue van aandeelhouers in finansiële state / verseker deursigtigheid.

4

4.2 Identifiseer en verduidelik die rekeningkundige beginsel wat die direkteure van Nicole Bpk. oortree het toe hulle inkomste in vroeëre rekeningkundige tydperke erken het.

AARP ✓ verduideliking met betrekking tot die korrekte beginsel ✓

- Paringsbeginsel – inkomste en uitgawes moet in dieselfde finansiële tydperk waarin dit voorkom, ooreenstem.

2

4.3 Verduidelik wat korporatiewe bestuur is en hoe die voormalige HUB, Peter Moore hom nie volgens die King-kode gedra het nie.

Verduideliking van korporatiewe bestuur ✓✓
Kommentaar oor hoe die HUB nie volgens King-kode opgetree het nie ✓✓

- Dit is 'n goeie en verantwoordelike manier om maatskappye te bestuur / handhawing van reëls of regulasies om die belange van aandeelhouers en belanghebbendes te beskerm / effektiewe en etiese bestuur van maatskappye.

- Die HUB het sy posisie gebruik om die maatskappy finansieel te benadeel (vir persoonlike gewin) / finansieel bevoordeel ten koste van die maatskappy / botsing van belange.

4

Hosted by www.ecexams.co.za.

4.4	**Watter tipe ouditverslag het Nicole Bpk. in 2023 ontvang? Verskaf 'n rede vir jou antwoord.** Korrekte tipe ouditverslag geïdentifiseer ✓ rede (moet verband hou met die korrekte tipe ouditverslag) ✓✓ • Weerhouding van mening – ouditeure kon nie 'n ouditmening uitreik / het geweier om 'n ouditmening uit te reik / kon nie 'n mening oor die betroubaarheid van die finansiële state uitspreek nie.	3
4.5	**As 'n aandeelhouer in die maatskappy, watter bekommernisse sou jy hê oor wat gebeur het? Noem TWEE punte.** Enige TWEE punte ✓ ✓ • Maatskappy se beeld sal aangetas word / verlies aan geloofwaardigheid. • Aandeelprys sal by JSE daal. • Aandeelhouers loop die risiko om hul belegging weens bedrog te verloor. • Die direkteure kan dissiplinêre maatreëls in die gesig staar. • Verlies aan vertroue in die direkteure • Kan uit die amp gestem word. • Hoe gaan die maatskappy verlore geld verhaal	2

TOTALE PUNTE	15

TOTAAL: 150

Kopiereg voorbehou

Hosted by www.ecexams.co.za.